

6) การประชาสัมพันธ์ผ่านบุคลากรของโรงเรียน โดยดำเนินการให้ครู อาจารย์ เจ้าหน้าที่และนักเรียนได้ทราบข่าวสารของโรงเรียน ที่ถูกต้องเป็นการช่วยประชาสัมพันธ์โรงเรียน

อรัญ ก้าวพานิช (2535 : 33-34) ได้สรุปวิธีการดำเนินงานด้านประชาสัมพันธ์โรงเรียน เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีและนำมาซึ่งความร่วมมือร่วมใจระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ดังต่อไปนี้

- 1) มอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบ อาจจะตั้งเป็นแผนกหรือฝ่ายประชาสัมพันธ์โรงเรียน
- 2) กำหนดแผนงานประชาสัมพันธ์โรงเรียน
- 3) จัดให้มีการเผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียน โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น ผลิตเอกสารสิ่งพิมพ์ หรือขอความร่วมมือจากสื่อมวลชน จัดนิทรรศการผลงานของนักเรียน จัดประชุมผู้ปกครองนักเรียน เป็นต้น
- 4) การออกพบปะเยี่ยมเยียนผู้ปกครองและประชาชนในวาระที่เหมาะสม
- 5) จัดให้มีคณะกรรมการการศึกษาหรือที่ปรึกษาโรงเรียน
- 6) จัดตั้งชมรมหรือสมาคมครูและผู้ปกครอง สนับสนุนให้มีสมาคมศิษย์เก่า
- 7) รวบรวมข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ปกครองและประชาชน เรื่องที่เกี่ยวกับที่โรงเรียนเผยแพร่ให้ทราบ
- 8) ควรให้นักเรียน ครูอาจารย์ เจ้าหน้าที่ คณงานภารโรง ได้รับรู้ข่าวสารที่ถูกต้อง เพื่อจะสนับสนุนการประชาสัมพันธ์
- 9) โรงเรียนควรจัดกิจกรรม เช่น แข่งขันกีฬาและกรีฑา การแสดงของนักเรียน จัดงานพิธีรับประกาศนียบัตร จัดงานวันสำคัญ เป็นต้น แล้วเชิญผู้ปกครองและประชาชนเข้าร่วมกิจกรรม หรือมาเยี่ยมชมกิจกรรมของโรงเรียน

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า งานการประชาสัมพันธ์ เป็นงานที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญ เพราะเป็นงานที่จะเผยแพร่ข่าวสารการดำเนินงานของโรงเรียนให้ชุมชนทราบและมีความภูมิใจในผลงานร่วมกัน รวมทั้งจะเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งจะช่วยให้โรงเรียนปฏิบัติงานด้วยความสะดวกราบรื่นยิ่งขึ้น

2.8.2 การให้บริการแก่ชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 ข : 21) กล่าวว่า งานการให้บริการชุมชน หมายถึง การบริการที่โรงเรียนให้กับชุมชนตามความสามารถที่โรงเรียนจะดำเนินการได้ ได้แก่ การให้บริการด้านข่าวสารข้อมูล วิชาการ อาชีพ การให้คำแนะนำคำปรึกษาหารือ การให้บริการอาคารสถานที่หรือวัสดุครุภัณฑ์ การให้บริการด้านสวัสดิการเพื่อการแก้ปัญหาเศรษฐกิจ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543 : 48) ได้ให้ความหมายของการให้บริการชุมชน ไว้ว่า เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นให้ชุมชนได้เข้ามาใช้บริการด้านต่าง ๆ เพื่อให้ชุมชนเห็นว่าโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน เป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญสามารถให้บริการแก่ชุมชนได้ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2538 ข : 102) ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานการให้บริการชุมชนของโรงเรียน ไว้ดังนี้

1) รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ที่โรงเรียนสามารถให้บริการแก่ชุมชนได้ และข้อมูลเกี่ยวกับบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ ทุนทรัพย์ และสถานฝึกงานอาชีพที่อยู่ในชุมชน

2) ประชุมร่วมกันระหว่างบุคลากรในโรงเรียนกับคณะกรรมการการศึกษา หรือผู้นำในชุมชน เพื่อปรึกษาหาแนวทางการให้และรับบริการด้านต่าง ๆ โดยคำนึงถึงความต้องการของชุมชน

3) ให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ชุมชน โดยมีการสำรวจผลของการให้บริการเป็นระยะ ๆ เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เกิดผลดี

การให้บริการชุมชน สามารถดำเนินการในรูปแบบต่าง ๆ เช่น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 48-49)

1) จัดบริการด้านอาคารสถานที่ โดยให้ชุมชนใช้สถานที่ของโรงเรียนในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ใช้หอประชุมเพื่อจัดงานประเพณี ใช้สนามกีฬาเพื่อการออกกำลังกาย

2) จัดบริการความรู้และข่าวสารให้แก่ชุมชน เช่น จัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้จัดการสอนหรือฝึกอบรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพในชุมชน

3) จัดบริการวัสดุ อุปกรณ์ให้แก่ชุมชน เช่น จัดอุปกรณ์กีฬาให้เยาวชนได้ออกกำลังกาย ให้ชุมชนได้ยืมเครื่องขยายเสียงและอุปกรณ์ไฟฟ้าในการจัดงานประเพณี

4) จัดกิจกรรมนันทนาการ ประเพณี วัฒนธรรม ให้แก่ชุมชนตามโอกาสอันเหมาะสมและตรงตามความต้องการ เช่น จัดแข่งขันกีฬา จัดงานศิษย์เก่า จัดงานประเพณีท้องถิ่น

5) จัดบริการช่วยเหลือให้แก่นักเรียนที่ขาดแคลนในด้านต่าง ๆ เช่น บริการอาหารกลางวัน เครื่องเขียน แบบเรียน ชุดการศึกษา

6) จัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาเพื่อแก้ปัญหาชุมชนในเรื่องต่าง ๆ เช่น ความยากจน โรคภัยไข้เจ็บ การขาดแคลนน้ำ การรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด

สิ่งที่โรงเรียนจะให้บริการแก่ชุมชน นอกเหนือจากการสอนในโรงเรียน มีดังนี้
(กิตติมา ปรีดีคิลิก, 2532 : 250)

1) ช่วยพัฒนาชุมชน เช่น พานักเรียนไปช่วยทำความสะอาด วัด ถนนหนทาง สร้างถนนหรือซ่อมถนนเข้าหมู่บ้าน ขุดบ่อน้ำ ขุดคูระบายน้ำเข้าไปใช้ในการเกษตร และปลูกต้นไม้ เป็นต้น

2) จัดให้มีการสอนหรือฝึกอบรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเพื่อให้ประชาชนในชุมชนรู้จักช่วยตนเอง พึ่งตนเองได้ โรงเรียนอาจจัดได้ตามกำลังที่มีอยู่ เช่น การเพาะเห็ดฟาง การคิดตา การต่อกิ่งต้นไม้ การแก้เครื่องยนต์ การตัดเย็บเสื้อผ้า และการเลี้ยงปลา เป็นต้น โดยคำนึงถึงความสนใจของประชาชน ความต้องการของประชาชน และอื่น ๆ ที่เหมาะสมกับท้องถิ่นนั้น ๆ

3) เผยแพร่ความรู้ใหม่ ๆ แก่ชุมชน อาจทำได้ เช่น เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการรักษาสุขภาพอนามัย การป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ โทษของยาฆ่าแมลง อันตรายจากการใช้ผงชูรส หรือการใช้สีย้อมผ้าผสมอาหาร และผลเสียจากการตัดต้นไม้ทำลายป่า เป็นต้น

4) จัดบริการข่าวสารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนอย่างสม่ำเสมอ และจัดให้มีการบริการข่าวจากหนังสือพิมพ์ เป็นต้น การจัดบริการข่าวสารเหล่านี้จะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนอย่างมาก

5) ร่วมมือกับหน่วยราชการอื่น อาจประสานงานกับหน่วยราชการอื่น เพื่อสำรวจอนามัยของชุมชนและให้ความช่วยเหลือด้านสุขภาพอนามัยของประชาชนในชุมชน เช่น สำรวจโรคภัยไข้เจ็บของประชาชน การหุงต้มอาหารรับประทานถูกสุขลักษณะหรือไม่ ความสะอาดของบ้านเรือนที่นำเอากิจของเชื้อโรคหรือไม่ ลักษณะของสิ่งแวดล้อมของประชาชนในชุมชนสะอาดหรือถูกสุขลักษณะหรือไม่ เพราะอาจจะแพร่เชื้อโรคได้ง่าย จากการสำรวจอนามัยของชุมชนจะทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับอนามัยของชุมชนเพื่อทางโรงเรียนจะได้ร่วมมือกับหน่วยราชการอื่น ในการบริการทางด้านสุขภาพและปรับปรุงอนามัยของประชาชนในชุมชนต่อไป

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า การให้บริการแก่ชุมชน เป็นหน้าที่อย่างหนึ่งที่โรงเรียนต้องคอยให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชน โดยโรงเรียนสามารถให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ชุมชนได้ ทั้งในด้านวิชาการ อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และบุคลากร เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน ซึ่งการให้บริการชุมชนของโรงเรียนนอกจากจะช่วยทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแล้ว ยังสามารถช่วยลบลบปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนได้

2.8.3 การร่วมกิจกรรมของชุมชน

สนอง เกรือมาก (2537 : 1173) กล่าวว่า การร่วมกิจกรรมของชุมชน หมายถึง การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ของชุมชนเท่าที่โรงเรียนมีความสามารถ และอยู่ในวิสัยที่เป็นไปได้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543 : 55) กล่าวว่า การเข้าร่วม กิจกรรมของชุมชน ถือเป็นงานหลักที่มีผลต่อการสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนควรจะให้ความสำคัญและถือปฏิบัติอย่างจริงจัง เพราะถ้าโรงเรียนกับชุมชนมีการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กันแล้ว ความรู้สึกผูกพัน ความรักใคร่หวงแหนก็ย่อมเกิดขึ้น

กิติมา ปริดีติลล (2532 : 252-253) กล่าวว่า ในชุมชนมีกิจกรรมหลายประเภท การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของการร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ให้แก่นักเรียน ฉะนั้นโรงเรียนทั้งครูและนักเรียนควรหาโอกาสมีส่วนร่วมใน กิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน กิจกรรมที่โรงเรียนควรมีส่วนร่วมในชุมชนได้แก่

- 1) กิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีในชุมชน โรงเรียนอาจจะไม่มีบทบาทมากนัก เพียงแต่ให้ความร่วมมือสนับสนุน เช่น การแต่งงาน การบวชนาค ประเพณีทอดกฐิน ประเพณีลอยกระทง เป็นต้น
- 2) กิจกรรมทางศาสนา โรงเรียนอาจจะนำครูและนักเรียนไปร่วมกิจกรรมกับประชาชนในวันสำคัญทางศาสนา เช่น การเวียนเทียนวันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา เป็นต้น
- 3) จัดกิจกรรมเกี่ยวกับวันสำคัญของชาติ เช่น อาจจะร่วมกับประชาชนจัดกิจกรรมกับประชาชนในวันคนตรีสากล วันแรงงานแห่งชาติ เป็นต้น
- 4) จัดกิจกรรมเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ ได้แก่ วันเฉลิมพระชนมพรรษา วันฉัตรมงคล กิจกรรมที่ควรจัด เช่น การบำเพ็ญประโยชน์ในชุมชน เป็นต้น

5) จัดกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาความเป็นอยู่ อาจจะเรียกว่ารายการพัฒนาชุมชน นับว่าเป็นกิจกรรมต่อเนื่องและใช้เวลายาว ครูอาจมีบทบาทเป็นที่ปรึกษา และลงมือปฏิบัติในบางโอกาส

6) กิจกรรมประเภทสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับศิษย์เก่าและผู้ปกครอง นักเรียน

อริญ กั้วพานิช (2535 : 38) กล่าวว่า กิจกรรมที่โรงเรียนควรเป็นผู้นำและให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน กล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

1) นำนักเรียนออกไปศึกษาหาประสบการณ์ในชุมชน เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเห็นความสำคัญและคุณค่าของชุมชน และชุมชนจะเห็นความสำคัญของการศึกษา

2) กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ โดยโรงเรียนเป็นผู้นำในการจัดหรือโรงเรียนให้ความร่วมมือกับชุมชน

3) กิจกรรมพัฒนาชุมชน โดยอาศัยกิจกรรมการเรียนของนักเรียนเป็นสื่อ คือ การให้นักเรียนไปฝึกปฏิบัติจริงที่งาน เช่น การปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ วิชาการงานอาชีพ ซึ่งจะส่งเสริมพัฒนาชุมชนในด้านอาชีพและที่อยู่อาศัย

4) กิจกรรมทางศาสนา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี กิจกรรมวันสำคัญของชาติ และกิจกรรมวันสำคัญของพระมหากษัตริย์ ที่ชุมชนอาจจะจัดขึ้น โรงเรียนก็ควรจะเข้าร่วมกับกิจกรรมเหล่านั้น

5) กิจกรรมระหว่างโรงเรียนกับศิษย์เก่าและผู้ปกครองนักเรียน

บีเบ๊าะ หะยีสามาอะ (2540 : 28-29) กล่าวว่า การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารและวิสัยทัศน์ที่เป็นไปได้ของโรงเรียน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนย่อมเป็นการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมากขึ้น โรงเรียนควรมีการร่วมกิจกรรมกับชุมชน ดังนี้

1) การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนากับชุมชน เช่น ไปวัดหรือมัสยิด

2) การเข้าร่วมงานในชุมชนตามโอกาสต่างๆ เช่น งานบวช งานศพ และงานแต่งงาน เป็นต้น

3) การเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์พัฒนาท้องถิ่นร่วมกับชุมชน

4) มีส่วนร่วมกับชุมชนในการใช้และบำรุงรักษาสาธารณสมบัติของชุมชน

5) การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน

6) ส่งเสริมให้ครูในโรงเรียนได้ไปร่วมกิจกรรมของชุมชน

7) จัดให้มีวัสดุอุปกรณ์สนับสนุนเมื่อเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า การร่วมกิจกรรมของชุมชน โรงเรียนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชุมชนจัดขึ้นได้ในหลายรูปแบบ เช่น กิจกรรมที่เป็นขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา และกิจกรรมของบุคคลในชุมชน เป็นต้น การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนย่อมเป็นผลดีต่อโรงเรียนเป็นอย่างมาก เพราะจะเห็นการสร้างเสริมความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้เป็นอย่างดี

2.8.4 การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน

สนอง เครือมาก (2537 : 1173) กล่าวว่า การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน คือ การเปิดโอกาสเชิญชวน หรือหาทางให้บุคคลในชุมชนได้เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543 : 50) กล่าวว่า โรงเรียนมีภารกิจในการจัดการศึกษาเพื่อสมาชิกของชุมชน การเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนรับรู้ปัญหา ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมรับทราบผลการดำเนินงานจะช่วยให้โรงเรียนและชุมชนมีสัมพันธที่ดีต่อกัน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2538 ข : 103) ได้กำหนดแนวทางการร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ดังนี้

1) ประชุมปรึกษาหารือ เรื่องการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน หรือคณะกรรมการศึกษา กับบุคลากรในโรงเรียน เพื่อกำหนดกิจกรรมที่จะปฏิบัติร่วมกัน ซึ่งอาจจัดทำเป็นแผนหรือปฏิทินระยะยาว

2) โรงเรียนจัดกิจกรรม หรือเข้าร่วมกิจกรรมตามที่ได้ตกลงกันไว้กับชุมชน โดยประสานงานกับผู้นำชุมชนก่อนดำเนินการจัดกิจกรรม

3) มีการประเมินการจัดกิจกรรมทุกครั้ง เพื่อปรับปรุงการจัดกิจกรรมให้เกิดความร่วมมือ และความเข้าใจที่ดีต่อกันอยู่เสมอ

4) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ให้บุคลากรในโรงเรียน นักเรียนและประชาชนในท้องถิ่นทราบอย่างทั่วถึง

การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของโรงเรียนนั้น อาจกระทำดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 51)

1) เข้าร่วมหรือชมกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น เช่น การแข่งกีฬา กิจกรรมวันเด็ก กิจกรรมวันขึ้นปีใหม่ กิจกรรมการจัดงานเมอลิค กิจกรรมวันแม่ กิจกรรมวันสงกรานต์ กิจกรรม อื่น ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น

2) การปฐมนิเทศนักเรียนใหม่โรงเรียนควรเชิญผู้ปกครองของนักเรียนเข้าใหม่มา ร่วมประชุมในการปฐมนิเทศ เพื่อจะได้ทราบระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน และจะได้ช่วยกัน กวดขันบุตรหลานของตนเองให้ปฏิบัติตนได้ถูกต้อง

3) การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของโรงเรียนในรูปของคณะกรรมการ ตามควรแก่กรณี

4) การร่วมปรับปรุงพัฒนาโรงเรียน ชุมชนอาจเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุง และพัฒนาโรงเรียนได้ ทั้งด้านแรงงาน ความคิด และสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ เพื่อให้โรงเรียน พัฒนาขึ้นทุกด้าน สามารถดำเนินงานตามภารกิจได้ดียิ่งขึ้น

5) กิจกรรมอื่น ๆ โรงเรียนสามารถให้ชุมชนมีส่วนในการดำเนินงานของโรงเรียน ได้อีกอย่างหลากหลาย แล้วแต่ลักษณะของพื้นที่ กฎ ระเบียบที่กำหนด

ทีเบ๊าะ หะฮีสามาอะ (2540 : 33) กล่าวว่า การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของ โรงเรียน เพื่อให้การปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น โรงเรียนควรจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้

- 1) การขอความช่วยเหลือด้านแรงงานจากชุมชน
- 2) เชิญผู้ปกครองมาพบปะสังสรรค์ร่วมกับคณะครูในโอกาสต่าง ๆ
- 3) เชิญผู้ปกครอง คณะกรรมการศึกษามีส่วนร่วมในการจัดงานวันสำคัญ
- 4) เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในโครงการต่าง ๆ
- 5) เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงโรงเรียน
- 6) เชิญผู้ปกครองหรือประชาชนมาชมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน
- 7) การเชิญบุคคลในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรในโรงเรียน

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของ โรงเรียน เป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของ โรงเรียน การจัด กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนอาจขอความร่วมมือจากชุมชนในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการเงิน แรงงาน วัสดุอุปกรณ์ และรวมถึงทรัพยากรอื่น ๆ ในชุมชน มาสนับสนุน

การจัดกิจกรรมของโรงเรียน เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แต่ต้องดูความเหมาะสมของกิจกรรมที่ชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมด้วย ผู้บริหารจะต้องพิจารณาให้ดีเพื่อการปฏิบัติกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพเต็มที่ และป้องกันการเกิดความไม่เข้าใจกัน

2.8.5 การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น

สนอง เจริญมาก (2537 : 1173) กล่าวว่า การสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น คือ การดำเนินงานและกิจกรรมต่างๆ ที่เอื้ออำนวยให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543 : 56) กล่าวว่า งานการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ หมายถึง การดำเนินงานหรือกิจกรรมของโรงเรียน ที่เอื้ออำนวยให้เกิดความสัมพันธ์อันดี เช่น การจัดนิทรรศการ การจัดงานประจำปี การจัดงานวันปีใหม่และเทศกาลต่าง ๆ การพัฒนาชุมชน การแข่งขันกีฬา เป็นต้น

พิสิฐ พิษณานนท์ (2530 : 108) ได้กล่าวถึงหลักสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่น ดังต่อไปนี้

- 1) จัดกิจกรรมตามความต้องการของท้องถิ่น
- 2) ผู้บริหารและคณะครูควรมีคุณธรรม อ่อนน้อมถ่อมตน มารยาทดี ไม่ดูหมิ่นประชาชน
- 3) ผู้บริหารและครูควรเข้าใจขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น
- 4) ผู้บริหารและคณะครูควรระวังการกระทำใด ๆ ที่อาจนำความเสื่อมเสียมาสู่ตัวเองและโรงเรียน
- 5) ผู้บริหารไม่กระทำทำที่ขกตนข่มท่าน
- 6) ผู้บริหารและคณะครูต้องรู้จักกาลเทศะ

บีบี๊าะ หะยีสามะ (2540 : 36) กล่าวว่า กิจกรรมที่โรงเรียนสามารถดำเนินการในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่น มีดังต่อไปนี้

- 1) ส่งเสริมให้ครูออกเยี่ยมเยียนครอบครัวของนักเรียน
- 2) มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานในการพัฒนาชุมชน
- 3) ขอความร่วมมือหรือขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานในการพัฒนาชุมชน
- 4) เชิญผู้มีความรู้มาให้ความรู้แก่ประชาชน

- 5) ร่วมมือกับผู้ปกครองในการแก้ปัญหานักเรียน
- 6) เชิญบุคคลในชุมชนมาร่วมเป็นเกียรติในโอกาสพิเศษต่าง ๆ
- 7) ร่วมกับชุมชนและหน่วยงานอื่นเพื่อจัดทำกองทุนการศึกษา

โสภณ เพ็ชรพวง (2533 : 45-46) ได้เสนอแนวทางในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่น ในลักษณะต่อไปนี้

1) การให้บริการด้านอาคารสถานที่ เมื่อหน่วยงานอื่นมีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยอาคารสถานที่ของโรงเรียนเพื่อกิจกรรมบางอย่าง เช่น สาธารณสุข เกษตร พัฒนาชุมชน เป็นต้น โรงเรียนก็ควรอำนวยความสะดวกและบริการในเรื่องต่าง ๆ ในฐานะเจ้าของสถานที่เป็นอย่างดีด้วย

2) การสร้างความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่น

3) การดึงหน่วยงานอื่นเข้าสู่โรงเรียน ในกรณีที่โรงเรียนมีห้องเรียนว่างอยู่อาจจะให้หน่วยงานอื่นยืมใช้เป็นสำนักงานชั่วคราว เช่น จัดตั้งเป็นหน่วยงานบริการอนามัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์เยาวชน สภาค่าบาล เป็นต้น นอกจากจะเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันแล้วโรงเรียนจะได้รับประโยชน์เป็นอย่างมากจากบริการต่าง ๆ ของหน่วยงานดังกล่าว รวมทั้งความร่วมมือในด้านบุคลากรและสิ่งสำคัญยิ่งคือประชาชนได้รับความสะดวกที่จะใช้บริการของหน่วยงานต่าง ๆ ตลอดจนได้เข้ามาใกล้ชิดกับโรงเรียนมากยิ่งขึ้น

4) การประสานงานให้หน่วยงานอื่นมาจัดกิจกรรมหรือให้บริการในโรงเรียนแก่เด็กนักเรียนและประชาชน เช่น สาธารณสุขมาให้บริการตรวจสุขภาพ ปลูกฝี ฉีดวัคซีน เกษตรตำบลมาทำแปลงสาธิตในโรงเรียนให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ ขยายพันธุ์พืช พัฒนาการมาตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ธนาคารส่งเจ้าหน้าที่มารับฝากเงินจากนักเรียนและประชาชนประจำทุกเดือน เป็นต้น

5) ร่วมกิจกรรมที่หน่วยงานอื่นจัดขึ้นและขอเชิญมา เช่น ร่วมแสดงนิทรรศการ จัดการแสดงละคร ฟ้อนรำ ดนตรี กีฬา เป็นต้น เมื่อโรงเรียนจัดกิจกรรมขึ้นบ้าง หน่วยงานอื่นก็จะมาร่วมกิจกรรมกับโรงเรียนเช่นกัน

6) ช่วยสนับสนุนการทำงานของหน่วยงานอื่นโดยอาศัยนักเรียน เช่น ช่วยส่งจดหมายให้กับประชาชนในชุมชน ช่วยส่งข่าวสาร หนังสือของหน่วยงานให้กับประชาชน ให้นักเรียนชักชวนผู้ปกครองมาร่วมกิจกรรมที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้น เป็นต้น การช่วยสนับสนุนให้หน่วยงานอื่นสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมทำให้หน่วยงานนั้น ๆ มองเห็นคุณค่าของโรงเรียนและพร้อมจะให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างดี

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น เป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ติดต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่น ซึ่งการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น เป็นการประสานความร่วมมือระหว่างกัน เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนและประชาชนในชุมชนโดยส่วนรวม เพราะการทำงานใด ๆ หากทุกฝ่าย ทุกหน่วยงานมีความสามัคคีกันเป็นอย่างดีแล้ว ย่อมทำให้การทำงานนั้น ๆ ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพด้วย

2.9 ปัญหาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีความสำคัญและเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารโรงเรียนในปัจจุบัน แต่เนื่องจากชุมชนไม่ได้อยู่ในระบบโรงเรียน การจัดดำเนินการบางอย่างอาจไม่สะดวก หรือคล่องตัวตามที่ผู้บริหารต้องการ ทั้งนี้อาจเกิดจากสาเหตุนานาประการ แต่จะอย่างไรก็ตามไม่ว่าจะมีปัญหาหรืออุปสรรคในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้บริหารก็จำเป็นต้องหาทางแก้ไขปัญหาเพื่อความเจริญก้าวหน้าของโรงเรียน ปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้มีหลายด้านดังนี้ (กิตติมา ปรีดีดิลก, 2532 : 254-255)

1) ปัญหาที่เกิดจากโรงเรียน ได้แก่

1.1) ระเบียบข้อบังคับของทางราชการบางประการเป็นอุปสรรคต่อการสนองความต้องการของชุมชน

1.2) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีน้อยกว่าที่ควร ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากครูไม่มีโอกาสเข้าไปคลุกคลีกับชุมชน โรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและใช้ทรัพยากรของโรงเรียน และโรงเรียนขาดวัสดุ อุปกรณ์ที่จะให้บริการแก่ชุมชน

1.3) ประชาชนในชุมชนขาดความศรัทธาในตัวครูและผู้บริหารเพราะครูและผู้บริหารวางตัวไม่เหมาะสม ใช้เวลาในราชการไปศึกษาต่อภาคค่ำ ขาดความเอาใจใส่ต่อหน้าที่รับผิดชอบ

1.4) โรงเรียนขาดแหล่งทรัพยากรในท้องถิ่น เนื่องจากตั้งอยู่ในที่ห่างไกล ขาดบุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์ โรงเรียนขาดปัจจัยที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อชุมชน และไม่รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่

2) ปัญหาที่เกิดจากชุมชน ได้แก่

2.1) ประชาชนในชุมชนส่วนมากไม่เห็นคุณค่าของการศึกษา เนื่องจากประชาชนในชุมชนได้รับการศึกษาน้อย ฐานะทางเศรษฐกิจของสังคมอยู่ในระดับต่ำ ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

2.2) ชุมชนเข้าใจว่า งานพัฒนาโรงเรียนเป็นหน้าที่ของรัฐเท่านั้น

2.3) ผู้บริหารระดับท้องถิ่นขาดการสนับสนุนในเรื่องของการศึกษาเท่าที่ควร เป็นเหตุให้ไม่เข้าใจ และมองเห็นคุณค่าของการศึกษาน้อยไป ขาดการประชาสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารระดับท้องถิ่นและโรงเรียน

2.4) สิ่งแวดล้อมของชุมชนรอบ ๆ โรงเรียนเสื่อมโทรม บางแห่งเป็นแหล่งมั่วสุมของอาชญากร มีโจรผู้ร้ายชุกชุมและมีปัญหาสืบเนื่องมาจากสถานการณ์ทางการเมือง

2.5) ความแตกต่างกันทางภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของชุมชน กลุ่มน้อยประจำถิ่น เช่น ชาวนา และชนกลุ่มน้อยที่อพยพเข้ามา

พิสิฐ พิษณานนท์ (2530 : 152) กล่าวว่า ปัญหาและอุปสรรคของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีดังนี้

1) ฐานะของผู้ปกครอง ส่วนมากประชาชนในชุมชนมีการประกอบอาชีพเกษตรกรรม และส่วนมากมีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำ การที่จะให้ความสนใจและให้ความช่วยเหลือโรงเรียนในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนย่อมมีไม่เต็มที่

2) สถานที่พักอาศัยของชนบทนอกเมืองจะอยู่ห่างกันมาก การเดินทางไปมาจึงเป็นไปด้วยความยากลำบาก

3) ผู้ปกครองมักจะมีค่านิยมที่ว่าการศึกษาเล่าเรียนของบุตรนั้น โรงเรียนมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบดูแลแต่เพียงฝ่ายเดียว

4) ความเคารพในอาชีพการของประชาชนมีสูง จึงทำให้เกิดความเกรงใจ ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นที่ตรงข้ามกับความคิดเห็นของโรงเรียน ทำให้โรงเรียนขาดข้อมูลของท้องถิ่นที่สมบูรณ์

5) ประชาชนขาดความสนใจในเรื่องราวของโรงเรียน ขาดความรู้ ความเข้าใจ จึงทำให้ไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น ดังนั้นความร่วมมือจึงน้อยลง

บีเบ๊ะ ะหะยีสามะ (2540 : 42-43) กล่าวว่า ปัญหาการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สามารถแยกปัญหาออกเป็นงานด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์

1.1) ปัญหาเกิดจากผู้บริหาร ไม่พยายามปรับตัวเข้าหาชุมชน ซึ่งทำให้ชุมชนเข้ามาร่วมกิจกรรมในโรงเรียนน้อยมาก

1.2) ปัญหาเกิดจากงบประมาณ โรงเรียนส่วนใหญ่มีงบประมาณไม่เพียงพอที่จะซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการประชาสัมพันธ์

1.3) วิธีการประชาสัมพันธ์โรงเรียนยังทำได้ไม่หลากหลาย ผู้บริหารมองข้ามวิธีการที่ง่าย ๆ เช่น การรายงานเกี่ยวกับตัวนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ ไม่เคยจัดกิจกรรมแสดงผลงานของนักเรียนหรือจัดกิจกรรมประกวด

1.4) การสื่อสารระหว่างผู้บริหารกับชุมชนไม่สามารถทำให้ชุมชนเข้าใจได้

2) ปัญหาด้านการให้บริการแก่ชุมชน

2.1) โรงเรียนไม่ได้แจ้งแผนการให้บริการแก่ชุมชน ทำให้ชุมชนไม่ทราบว่าโรงเรียนมีบริการด้านใดอย่างไร

2.2) โรงเรียนไม่พร้อมที่จะให้บริการ เนื่องจากอาคารสถานที่หรือบริเวณโรงเรียนไม่อำนวย สภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวย ไม่มีวัสดุอุปกรณ์ที่ให้ชุมชนเข้ามาใช้บริการ

2.3) การจัดบริการยังทำได้ไม่หลากหลาย บริการไม่เป็นที่สนใจหรือตรงตามความต้องการของชุมชน

3) ปัญหาการร่วมกิจกรรมของชุมชน

3.1) ภารกิจของผู้บริหารมีมาก จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนไม่มีเวลาให้กับชุมชน

3.2) ผู้บริหารมุ่งเน้นให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมาก โดยไม่เปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนไปร่วมกิจกรรมของชุมชน เช่น การบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชน

3.3) การวางตัวของผู้บริหารโรงเรียนไม่เป็นที่ศรัทธาของชุมชน เช่น ชอบเมาสุรา สูบบุหรี่

3.4) ผู้บริหารโรงเรียนขาดมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน และทำตัวไม่เป็นที่ประทับใจของชุมชน

3.5) โรงเรียนไม่มีวัสดุอุปกรณ์หรืองบประมาณเพื่อสนับสนุนในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

4) การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน

4.1) คนในชุมชนไม่ให้ความสำคัญต่อโรงเรียน เนื่องจากคนในชุมชนส่วนใหญ่อยากจนช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ส่วนใหญ่ต้องไปประกอบอาชีพไม่มีเวลามาร่วมกิจกรรมในโรงเรียน

4.2) ผู้บริหาร โรงเรียนไม่เห็นความสำคัญของชุมชน และไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม จึงทำให้การประสานงานเพื่อขอความร่วมมือยังไม่ดี

4.3) โรงเรียนตั้งอยู่ห่างไกลจากชุมชน คนในชุมชนไม่สะดวกต่อการมาร่วมกิจกรรม

5) งานเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น

5.1) ภาพพจน์ของโรงเรียนยังไม่เป็นที่ศรัทธาของชุมชนและหน่วยงานอื่น

5.2) ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของชุมชนและหน่วยงานอื่น ไม่ได้มอบหมายหรือกระจายงานให้กับคณะครูในโรงเรียนปฏิบัติงานด้านนี้โดยเฉพาะและไม่อุทิศเวลาให้กับชุมชน อีกทั้งยังขาดทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลในชุมชนและหน่วยงานอื่น

5.3) การดำรงตำแหน่งของผู้บริหารต้องโยกย้ายอยู่เป็นประจำ ผู้บริหารคนใหม่มาต้องใช้เวลาในการศึกษาสภาพชุมชน จึงจะเข้าใจกับสภาพชุมชนได้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 ก : 23) กล่าวว่า ปัญหาเกี่ยวกับชุมชนที่ผู้บริหารต้องรีบแก้ไข ได้แก่

1) ปัญหาที่เกิดจากทางโรงเรียน ได้แก่ เจตคติของบุคลากรในโรงเรียนต่อชุมชนว่าไม่มีความสำคัญหรือบุคลากรในโรงเรียนไม่มีเวลาในการสร้างกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งโรงเรียนมีความขาดแคลนมากจนชุมชนไม่สามารถให้ความร่วมมือตามที่ต้องการได้

2) ปัญหาของชุมชน ได้แก่ การมีเจตคติที่ไม่ดีต่อทางโรงเรียน ไม่เห็นประโยชน์ทางการศึกษาพอเพียง ฐานะ เศรษฐกิจ ความรู้ หรือความสมบูรณ์ของชุมชนมีน้อย รวมทั้งไม่มีเวลาที่จะให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน

3) ปัญหาทางระบบราชการ ที่ต้องดำเนินการตามระเบียบ กฎหมาย เป็นขั้นตอนทางชุมชนจึงมีความรู้สึกลัวยุ่งยาก กลัวความผิดที่ต้องเข้ามาเกี่ยวข้อง เป็นต้น

จากแนวคิดดังกล่าวพอสรุปได้ว่า ปัญหาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แยกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นแรกเป็นปัญหาที่เกิดจากทางโรงเรียน เช่น เกิดจากระเบียบบังคับของทางโรงเรียน โรงเรียนขาดแคลนทรัพยากร โรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และประชาชนขาดความศรัทธาในตัวครู ส่วนประเด็นที่สองเป็นปัญหาที่เกิดจากทางชุมชน คือ ความแตกต่างกันทางภาษา ไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา สิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ชุมชนไม่ดี และผู้บริหารระดับท้องถิ่นไม่ให้การสนับสนุนเท่าที่ควร ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องรีบแก้ไขโดยด่วน เพื่อให้การบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนมีประสิทธิภาพเต็มที่

2.10 ข้อเสนอแนะการแก้ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

พิมพ์พรหม เทพสุเมธานนท์ (2528 : 131-132) กล่าวว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ

1) ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม ตลอดจนความเชื่อของชุมชน การแสดงออกในการยอมรับหรือไม่ยอมรับในการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ภายในชุมชน ซึ่งเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่โรงเรียนควรให้ความสนใจ โดยการศึกษาถึงรายละเอียดต่าง ๆ ตลอดจนสภาพแวดล้อมของชุมชน เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาและการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

2) ลักษณะของประชาชนในชุมชน จะเห็นวาระดับการศึกษาในชุมชนหนึ่ง ๆ ประชาชนแต่ละคนจะมีพื้นฐานการศึกษาแตกต่างกัน โรงเรียนต้องให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการศึกษาและบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนแก่ชุมชน เมื่อพ่อแม่และผู้ปกครองเข้าใจโรงเรียนได้ถูกต้อง เขาก็จะให้ความร่วมมือและสนับสนุนโรงเรียน ซึ่งจะเกื้อหนุนผลดีต่อนักเรียนและชุมชน

3) การสร้างความสัมพันธ์ในชุมชน โรงเรียนต้องคำนึงถึงกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน ด้วย เพราะชุมชนหนึ่งจะมีบุคคลต่างกลุ่มกัน โรงเรียนต้องใช้วิธีการในการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลแต่ละกลุ่ม แตกต่างกันไปแล้วแต่ความเหมาะสม

4) โรงเรียนต้องศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่ผ่านมาว่าประสบผลสำเร็จเพียงใด มีปัญหา หรืออุปสรรคในการดำเนินงานหรือไม่ ประชาชนให้ความร่วมมือสนับสนุนโรงเรียน หรือมีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียนหรือไม่ โรงเรียนต้องรู้ถึงความสัมพันธ์ในอดีตและปัจจุบันในเรื่องราวต่างดังกล่าว เพื่อหาทางแก้ไขสิ่งต่าง ๆ ให้ถูกต้อง

5) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นเรื่องที่ยากลำบาก เพราะโรงเรียนต้องให้ความรู้ เปลี่ยนแปลงความคิดและทัศนคติของประชาชนในชุมชนให้มีความคิดเห็นคล้อยตาม ซึ่งจำเป็นต้องใช้เวลาและความอดทน ประกอบกับโรงเรียนต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการกำหนดเป้าหมาย การวางแผนการปฏิบัติงาน และมีการประเมินผล เพื่อจะได้รู้ผลการปฏิบัติงานว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคหรือไม่ มีวิธีการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคอย่างไร ถ้าโรงเรียนปฏิบัติตามวิธีดังกล่าว โครงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนก็จะดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุจุดมุ่งหมายในที่สุด

พิสิฐ พิษณานนท์ (2530 : 152) กล่าวว่า วิธีการแก้ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อาจจะทำได้โดย

1) ผู้บริหารและครูต้องให้ความสนใจแก่ประชาชน เข้าไปสนทนาด้วยเมื่อมีโอกาสให้ความยกย่องชมเชยในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน

2) มีทักษะในการพูดคุยใจผู้อื่น

3) ไม่แสดงอาการโกรธหรือหงุดหงิดเมื่อถูกประชาชนตำหนิในการกระทำบางอย่างของบุคลากรในโรงเรียน

4) เมื่อมีปัญหาขัดแย้งเกิดขึ้นควรชี้แจงถึงสาเหตุที่ต้องกระทำนั้นให้ประชาชนทราบและเข้าใจ

5) ออกไปช่วยงานต่างๆ ของชุมชนด้วยความเต็มใจ

6) โรงเรียนควรช่วยประชาชนก่อน เมื่อประชาชนได้รับประโยชน์จากโรงเรียนแล้วการขอความร่วมมือย่อมง่ายขึ้น

สุรพันธ์ ยันต์ทอง (2533 : 208) ได้แสดงข้อคิดเห็นว่า โรงเรียนต้องให้ความสำคัญและให้ความสนใจเรื่องการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ซึ่งมีอยู่หลายวิธีที่โรงเรียนสามารถจัดทำได้และเป็นประโยชน์ต่อชุมชน สมุดประจำตัวเด็กนักเรียนสามารถใช้เป็นสื่อในการเผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียนได้เป็นอย่างดีวิธีหนึ่ง เพราะเป็นเทคนิคที่ค่อนข้างประหยัดแต่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากสามารถส่งถึงบ้านผู้ปกครองทุกบ้าน มีรายละเอียดเกี่ยวกับโปรแกรมการเรียนของเด็กแต่ละคน สิ่งที่บ้านที่ตกลงในสมุดประจำตัวนักเรียนสะท้อนให้เห็นถึงปรัชญาการสอนของโรงเรียน เป็นการบันทึกความก้าวหน้าทางการเรียนของเด็กอย่างต่อเนื่องและเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นให้ผู้ปกครองทราบว่าโรงเรียนได้ทำอะไรกับบุตรหลานของตนเอง ลักษณะนี้เป็น การแก้ปัญหาอย่างหนึ่งเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งโรงเรียนเล็กๆ ที่มีงบประมาณไม่เพียงพอในการจัดซื้อเครื่องขยายเสียงเพื่อกระจายข่าวก็สามารถทำในสิ่งที่กล่าวไปแล้วได้

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า ข้อเสนอแนะการแก้ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนจะต้องให้ความสำคัญกับชุมชนให้มากโดยต้องคำนึงถึงความต้องการของชุมชน เข้าใจในความแตกต่างของแต่ละบุคคล ต้องอดทนอดกลั้นเมื่อถูกวิพากษ์วิจารณ์ ยินดีให้ความช่วยเหลือเมื่อชุมชนเดือดร้อน และที่สำคัญคือต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชนในชุมชน ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานมีปัญหาน้อยลงหรืออาจไม่มีเลย ก็จะทำให้การบริหารงานของผู้บริหารและการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนบรรลุผลสำเร็จตรงตามเป้าหมายที่วางไว้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน ได้มีผู้ศึกษาวิจัยไว้มากมาย ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยได้นำเสนอเพียงบางส่วนของงานวิจัย ดังนี้

โสภณ เพ็ชรพวง (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยะลา ผลการวิจัยพบว่า

ผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีปัญหาด้านการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับขอบข่ายงานทั้ง 5 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น การให้บริการแก่ชุมชน การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน การประชาสัมพันธ์โรงเรียน และการร่วมกิจกรรมของชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนที่มีระยะเวลาปฏิบัติงานในโรงเรียนปัจจุบัน ระยะทางจากที่พักถึงโรงเรียนและภูมิภานาเดิมต่างกัน นับถือศาสนาเดียวกัน และต่างกับประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่มีปัญหาในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามขอบข่ายงานทั้ง 5 งาน ไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้บริหารโรงเรียนที่มีระยะทางจากที่พักถึงโรงเรียนต่างกันมีปัญหาการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในองค์ประกอบที่เกี่ยวกับภารกิจงานด้านการส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และข้อเสนอแนะได้แก่ ควรสนับสนุนงบประมาณในการประชาสัมพันธ์โรงเรียน การจัดให้มีวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ให้เพียงพอเพื่อบริการชุมชน ควรให้มีการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอื่นอย่างต่อเนื่อง

สุนิตย์ สุวรรณมณี (2534 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส ผลการวิจัยพบว่า

ระดับปัญหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูอาจารย์ และกรรมการศึกษาเป็นรายด้าน และรายข้ออยู่ในระดับปานกลางทุกด้านและทุกข้อ สำหรับระดับปัญหาตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนที่มีระดับการศึกษา ประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน และขนาด

ของโรงเรียนต่างกัน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และในส่วนระดับปัญหาตามทัศนคติครูอาจารย์ที่ขนาดของโรงเรียนต่างกัน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นพพงศ์ เหมทานนท์ (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดกระบี่ ผลการวิจัยพบว่า

1) โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดกระบี่ ปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง

2) โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดกระบี่ ที่มีความแตกต่างกันในด้านประสิทธิภาพของผู้บริหาร ขนาดและที่ตั้งของโรงเรียนมีระดับการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันยกเว้นระดับการปฏิบัติงานด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสิทธิภาพต่างกัน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = .044$)

3) ปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้บริหาร โรงเรียนและครูในการปรับปรุงงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดกระบี่ มีประเด็นที่สำคัญ คือ ความขาดแคลนอาคารสถานที่บุคลากร งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน บุคลากรขาดความรู้ โรงเรียนมีงานในหน้าที่มาก จึงไม่มีเวลาที่จะช่วยเหลือชุมชนสำหรับข้อเสนอแนะ มีดังนี้ ควรจัดสรรบุคลากรและงบประมาณให้เพียงพอ ให้ความรู้และมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง และควรให้มีหน่วยงานของรัฐส่งเสริมความรู้ด้านอาชีพ และรายได้แก่ชุมชนอย่างจริงจัง

กัมภณท์ จุนโท (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่เสี่ยงภัย เขตการศึกษา 2 ผลการวิจัยพบว่า

1) ผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา มีระดับการปฏิบัติงาน ปัญหาและวิธีการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง

2) ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดที่โรงเรียนตั้งอยู่ ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในโรงเรียน ปัจจุบันระยะทางจากที่พักถึงโรงเรียนประเภทบ้านพัก ศาสนา ความสามารถในการพูดภาษาแม่ท้องถิ่น ภูมิฐานะต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงาน ปัญหาและวิธีการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไม่แตกต่างกันทั้งภาพรวมและรายด้าน

3) สำหรับปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่เสี่ยงภัย เขตการศึกษา 2 ส่วนใหญ่เป็นปัญหาด้านการสื่อสาร การขาดแคลนงบประมาณ การไม่มีเวลาเพียงพอในการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และได้เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา คือ ให้ทำความเข้าใจกับชุมชนโดยการเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนให้มากขึ้น จัดงบประมาณเพิ่มเติม และจัดหาเวลาให้เพียงพอในการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นต้น

ไพฑูริย์ ยาไทย (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามการรับรู้ของผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า

การรับรู้ของผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.94$ และ 3.03 ตามลำดับ) เมื่อเปรียบเทียบการรับรู้ระหว่างผู้นำชุมชนกับผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวนสี่ด้าน คือ การให้บริการแก่ชุมชน การร่วมกิจกรรมของชุมชน การให้ชุมชนร่วมกิจกรรมของโรงเรียน และการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ส่วนด้านการประชาสัมพันธ์ การรับรู้ของผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การวิเคราะห์เนื้อหาข้อเสนอแนะในคำถามปลายเปิดจากกลุ่มตัวอย่าง มีข้อเสนอแนะเรียงตามลำดับดังนี้ ควรให้บริการด้านการแนะนำวิชาชีพแก่ชุมชน ควรจัดบริการด้านวิชาการ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับชุมชนให้มาก ผู้บริหารควรนำครูและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอและด้วยความจริงใจ ผู้บริหารควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง การจัดกิจกรรมของโรงเรียนไม่ควรมุ่งแสวงหาแต่เงินเพียงอย่างเดียว ควรคำนึงถึงผลที่เกิดกับนักเรียนเป็นสำคัญ และควรริเริ่มส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนมูลนิธิเพื่อการศึกษาขึ้นในโรงเรียน

กฤษฎา ไตรศิริ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมการสร้างควมสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา ผลการวิจัย พบว่า

กิจกรรมที่โรงเรียนจัดมาก คือ การจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนและผู้นำชุมชน ก่อนปีการศึกษาทุกต้นปีทุกปี การให้เยี่ยมอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ การเข้าร่วมกิจกรรมด้านวัฒนธรรมประเพณี งานวันเด็กและการจัดกิจกรรมของนักเรียนและเชิญประชาชนมาร่วมงาน

ปัญหาในการดำเนินกิจกรรมการสร้างควมสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน คือ ผู้บริหารโรงเรียนมีงานในหน้าที่มากเกินไปจึง ไม่มีเวลาออกไปเยี่ยมชุมชน ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านอาชีพที่จะให้คำแนะนำและประชาชน ครูมีงานในหน้าที่มากอยู่แล้ว ไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมเอง โรงเรียนเพราะฐานะยากจนและประชาชนเข้าใจว่าการดำเนินงานภายในโรงเรียนเป็นหน้าที่ของครูและทางราชการฝ่ายเดียว

กัลยา พลีรักษ์ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างควมสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า

1) ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร (พ.ศ. 2536 – 2539) ด้านสร้างควมสัมพันธ์กับชุมชนทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ การประสานงานกับชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การให้บริการชุมชน การประชาสัมพันธ์โรงเรียน

2) ปัญหาและอุปสรรคในการสร้างควมสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง คือ ขาดอัตรากำลัง และบุคลากรที่มีความชำนาญในการประสานงานกับชุมชน โรงเรียนไม่สามารถให้บริการทางวิชาชีพแก่ชุมชน และขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์โรงเรียน

กอบเกียรติ เจริญพานิช (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษากิจกรรมของโรงเรียนที่ส่งเสริมควมสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนประถมศึกษาในเมืองและในชนบท ผลการวิจัยพบว่า

1) โรงเรียนประถมศึกษามีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมควมสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นไปตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้

2) คุณลักษณะของกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน คือ สร้างความสนุกประทับใจ ก่อประโยชน์แก่คนในชุมชนและนักเรียน สร้างทัศนคติที่ดีแก่ผู้ร่วมกิจกรรม เผยแพร่ข่าวสาร นโยบายของโรงเรียน

3) การเตรียมกิจกรรมมี 3 แบบ คือ โรงเรียนเตรียมกิจกรรมฝ่ายเดียว คือ กิจกรรมประชาสัมพันธ์โรงเรียน ให้บริการชุมชน กิจกรรมของโรงเรียนที่ให้ชุมชนมีส่วนร่วม ชุมชนจัดเตรียมการฝ่ายเดียว ได้แก่ กิจกรรมการจัดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชน โรงเรียนและชุมชนร่วมจัดเตรียมการ ได้แก่ กิจกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางชุมชนจัดขึ้น

4) การดำเนินกิจกรรมส่วนใหญ่จะดำเนินการซ้ำ ๆ กันทุกปี ระยะเวลาในการปฏิบัติจะใช้เวลาเสร็จสิ้นเพียง 1 วัน

5) ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการนิเทศ และประเมินผลกิจกรรมโดยวิธีการสังเกต

6) ปัญหาในการดำเนินกิจกรรม ผู้บริหารและครูมีภาระงานมาก นำท่วมอาคารสถานที่ เวลาการจัดกิจกรรมกระทบเวลาเรียน งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ไม่เพียงพอ ขาดบ้านพักครู คนในชนบทอพยพแรงงานสู่เมืองหลวงจึงไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม

บุญเข้ม คู่ป้อง (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า

ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และกรรมการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับ “มาก” เว้นแต่การให้บริการชุมชน และด้านการให้ชุมชนร่วมกิจกรรมของโรงเรียน กรรมการศึกษาเห็นว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “น้อย” ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และกรรมการศึกษา เห็นว่ามีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับ “น้อย” ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน เว้นแต่การให้บริการชุมชนและด้านการให้ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน กรรมการศึกษาเห็นว่ามีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับ “มาก” เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน และปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่าผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการศึกษามีความคิดเห็น โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บีบี๊ะ หนีสามเษ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนที่ถูกถอบวางเพลิง จังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า

1) การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนประถมศึกษาที่ถูกถอบวางเพลิง ปี พ.ศ. 2536 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ตามทัศนะของครูอาจารย์และกรรมการศึกษาโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาการปฏิบัติงานในแต่ละงาน ตามทัศนะของครูอาจารย์ผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติงานในทุกงานอยู่ระดับปานกลาง ยกเว้นการประชาสัมพันธ์โรงเรียนมีการปฏิบัติงานอยู่ระดับดี ส่วนในทัศนะคณะกรรมการศึกษาโรงเรียน ผู้บริหารมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลางทุกงาน

2) สภาพปัญหาการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนประถมศึกษาที่ถูกถอบวางเพลิง ปี พ.ศ. 2536 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ตามทัศนะของครูอาจารย์ไม่สอดคล้องกับทัศนะคณะกรรมการศึกษาโรงเรียนในงานการให้บริการแก่ชุมชน ได้แก่ สภาพแวดล้อมของโรงเรียนไม่น่าอยู่จึงทำให้ชุมชนไม่ยอมเข้ามาใช้บริการและในงานการร่วมกิจกรรมของชุมชน ได้แก่ การวางตัวของผู้บริหารโรงเรียนทำให้ชุมชนหมดศรัทธา คณะกรรมการศึกษาโรงเรียนให้ความสำคัญของสภาพปัญหาสูงสุด ส่วนครูอาจารย์ได้ให้ความสำคัญของสภาพปัญหาคำสุด ส่วนในงานอื่นครูอาจารย์และคณะกรรมการศึกษาโรงเรียนให้ความสำคัญกับสภาพปัญหาสอดคล้องกัน ได้แก่ การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนยังได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองนักเรียนหรือกรรมการศึกษาโรงเรียนน้อยมาก ตลอดทั้งงบประมาณในการประชาสัมพันธ์โรงเรียนมีไม่เพียงพอ โรงเรียนไม่มีแผนงานหรือโครงการในการให้บริการแก่ชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนไม่อุทิศเวลาในการร่วมกิจกรรมของชุมชน บุคคลในชุมชนส่วนใหญ่ ยกจนเยาวชนบางส่วนคิดขบถเสพคิด ทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนน้อย ประกอบกับผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของชุมชนและหน่วยงานอื่น

3) ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนประถมศึกษาที่ถูกถอบวางเพลิง ปี พ.ศ. 2536 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ตามทัศนะของครูอาจารย์ไม่สอดคล้องกับทัศนะคณะกรรมการศึกษาโรงเรียนในงานการให้บริการแก่ชุมชน ได้แก่ ผู้บริหารควรของงบประมาณเพิ่มเติมจกส่วนราชการหรือขอความร่วมมือด้านงบประมาณจากหน่วยงานอื่นเพื่อ

ปรับปรุ่สภาพแวดล้อมของ โรงเรียนหรือขอความร่วมมือคณะครูนักเรียนตลอดจนผู้ปกครอง นักเรียนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน และในงานการร่วมกิจกรรมของชุมชน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนควรสร้างความเป็นกันเองกับประชาชน คณะกรรมการศึกษาโรงเรียนให้ ความสำคัญกับข้อเสนอแนะสูงสุด ส่วนครูอาจารย์ให้ความสำคัญกับข้อเสนอแนะต่ำที่สุด ส่วนในงานอื่นครูอาจารย์ให้ความสำคัญกับข้อเสนอแนะสอดคล้องกัน ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียนควรจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนและกรรมการศึกษาโรงเรียนเพิ่มขึ้น บุคคลในชุมชน ส่วนใหญ่อยากจนควรให้บุคคลเหล่านั้นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมอื่น ๆ เช่น ขอความร่วมมือ ให้มีส่วนร่วมด้านแรงงาน และผู้บริหาร โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้บุคคลในชุมชนและบุคคล ในหน่วยงานอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

ฉกาจ ชันชู (2543 : บทคัดย่อ) "ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานความ สัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส ผลการวิจัยพบว่า

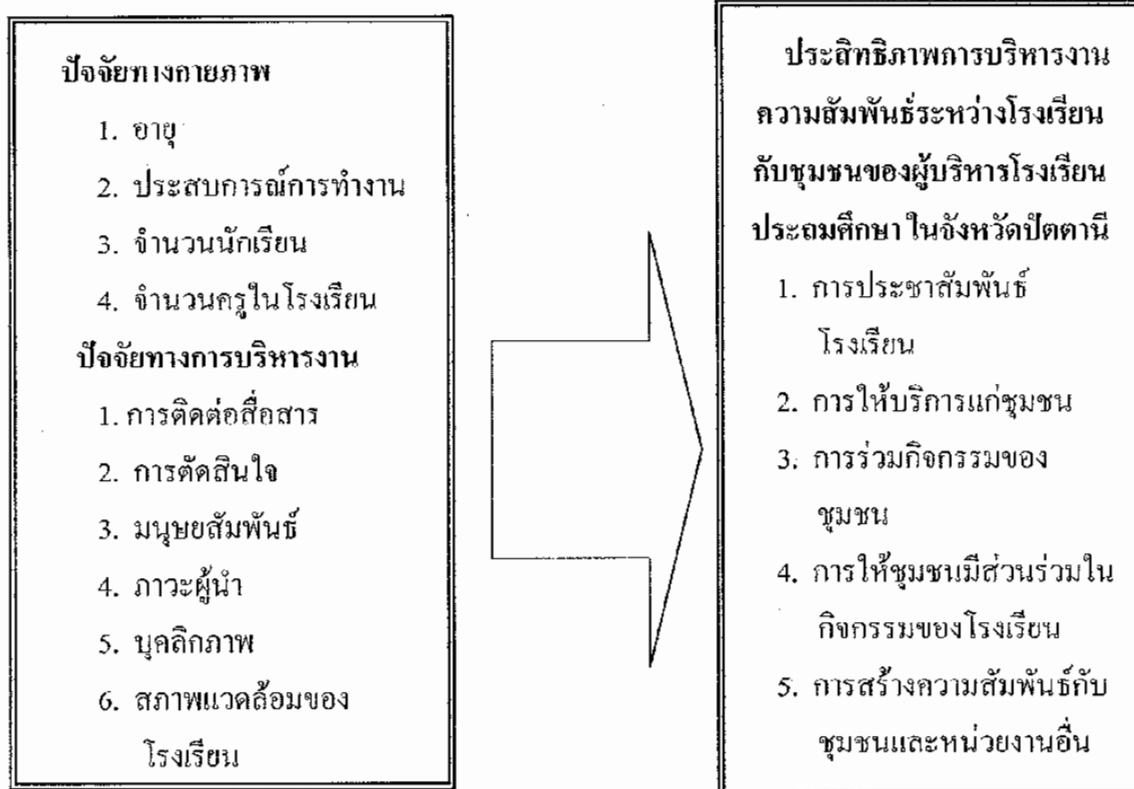
สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ ผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส อยู่ในระดับปานกลางทั้งสภาพและปัญหา ส่วนผู้บริหารที่มีประสบการณ์การดำรงตำแหน่งต่างกันและปฏิบัติงานใน โรงเรียนที่มีขนาด ต่างกันมีสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไม่แตกต่างกัน อีกทั้งปฏิสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การดำรงตำแหน่งที่ต่างกันกับขนาด โรงเรียนที่ ปฏิบัติงานต่างกัน ไม่มีผลต่อสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส

สำหรับปัญหาในการปฏิบัติงานความสัมพันธระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส ส่วนใหญ่ขาดงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และ บุคลากร อีกทั้งบุคคลในชุมชนมีฐานะยากจนไม่มีเวลาให้กับโรงเรียนเนื่องจากต้องประกอบ อาชีพและการสื่อสารไม่ค่อยเข้าใจ ส่วนข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาคือ จัดงบประมาณ และบุคลากรให้เพียงพอ จัดกิจกรรมต่าง ๆ ในเวลาที่ชุมชนว่างและไม่บ่อยเกินไป อีกทั้ง บุคลากรที่สามารถสื่อสารภาษาชาวใต้ดีเป็นผู้ประสานงานเพื่อให้มีความเข้าใจที่ตรงกันระหว่าง โรงเรียนและชุมชน เป็นต้น

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานความ สัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จะเห็นได้ว่าการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน โดยส่วนรวมยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากงานด้านนี้ต้องมี

ความเกี่ยวข้องกันบุคคล หลายฝ่าย จากการศึกษาที่ทางโรงเรียนเปิดโอกาสให้บุคคลหลายฝ่ายเข้ามา มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนิน กิจกรรมของโรงเรียน อาจทำให้มีปัญหาคิดขึ้นตามมามากมาย ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องอาศัยทักษะ และกระบวนการในการบริหารเข้ามาช่วยแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเหล่านั้นให้น้อยลงหรือหมดไป เพื่อให้การบริหารงานความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนและชุมชนให้ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภูมิ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย